

Voeding in de Geriatrische Revalidatie, nog veel te winnen

De rol van de diëtist

1

Inhoud

- De instelling
- Patiëntengroep
- Criteria doorverwijzingen in huidige instelling
- Diëtist in de Geriatrische Revalidatie
- Ondervoeding en sarcopenie
- Revalidatiezorg teamwork
- Waar loop je als diëtist tegenaan

Casus besprekingen

2

Leuke Baan

Werken in een team van professionals

Werken met voornamelijk senioren die revalideren waarbij je als diëtist op verschillende momenten inzetbaar bent

Werken in een omgeving waarin je steeds bijleert, en je inzichten en werkmethoden leert aanpassen

3

Residentie Mariëndaal

Totaal 74 kamers
Indicaties:
SOG:
GRZ => ongeveer 27 kamers
ELV- HC
HA:
WLZ - VPT
ELV-LC/palliatief
Hotelzorg (HZ)

4

Patiënten groep

Doelgroepen

- ⇒ Electief (THP/TKP)
- ⇒ Trauma (collum fr vv KHP)
- ⇒ CVA
- ⇒ Overige: Parkinson, MDL problematiek, carcinoemen
- ⇒ Amputatie
- Comorbiditeiten: DM, COPD, HVZ, NF stoornissen
- Risico's: ondervoeding, Sarcopenie, wonden, decubitus
- Snaq score 1-4 m.b.v. ES+/RC
- BMI: <22kg/m2 bij 70+

5

Criteria voor doorverwijzing Diëtist in onze instelling

- ⇒ Bij snaq score na screenen op ondervoeding
- ⇒ Bij verslechterde eetlust en intake
- ⇒ Evaluatie en beoordelen intake alle Revalidanten
- ⇒ Sondevoeding
- ⇒ Decubitus en slecht herstellende wonden
- ⇒ Ontregelde elektrolyten huishouding
- ⇒ MDL problematiek
- ⇒ Verminderde spiermassa (in ontwikkeling)

6

De Diëtist in de geriatrische ouderenzorg

- Heeft ervaring en specifieke expertise in alle lichamelijke processen van ouderen en op het gebied van ondervoeding, wondgenezing en elektrolytstoornissen.
- Heeft kennis en inzicht van factoren die door leeftijd, ziekte, mogelijke co-morbiditeit en door polyfarmacie tijdelijk of blijvend veranderd zijn.
- Spoor ondervoeding of risico's op ondervoeding op en wordt ingezet om ondervoeding en sarcopenie te voorkomen, verminderen of te verhelpen. Daarbij wordt wetenschappelijke kennis vertaald naar praktische adviezen voor patiënten (!)
- Geeft met praktische adviezen zelfstandigheid en zelfvertrouwen aan de patiënt terug waardoor kwetsbaarheid vermindert.

7

7

Belang opsporen ondervoeding en sarcopenie

- De kans op kwetsbaarheid verkleinen
- Kans op herstel vergroten
- **studie van Wajsbichie et al. (2020) waarin resultaten van verschillende studies worden samengevat**
- Ondervoeding => slechter lichamelijk functioneren
- Optimale V&V-toestand=> remmen negatieve gevolgen ondervoeding

Uit onderzoek van Zwienen et al. (2017) blijkt dat:

- Ruim 1,3 miljard in verpleeghuis is ondervoed
- Bij slechts 50% was een diëtist betrokken
- Vaak ongewenst gewichtsverlies en verminderde lichamelijke functies
- Gevolg: minder voorspoedig herstel

8

8

Waarom een diëtist

Stuurgroep Ondervoeding (Kruizenga et al., 2019)

9

9

Hoe meetbaar is het effect van Dieetbehandeling

Analyseren van:

- => Intake
- => Relevante labwaarden
- => Gewichtsverloop
- => Knijpkracht, BMI, armomtrek
- => Impedantie

10

10

Waar loop je tegenaan

Uitdagingen Diëtist

- De beschikbaarheid van meetwaarden om de voedingstoestand te bepalen en een adequate analyse te maken
- De beschikbaarheid van materialen om sarcopenie op te sporen, te herstellen en/of voorkomen
- Tijd
- Het kunnen aansturen van de zorg, kok/keuken op voeding

11

11

Bijkomende complicaties

- Amputaties en veranderende lichaamsamenstelling
- Maaltijden te dicht op elkaar
- Verminderde eetlust
- Kleine tussendoortjes onderschat
- Presentatie van (bij)voeding

Zorg op het bord. Eten moet smakelijk zijn en er smakelijk uitzien

- De patiënt centraal

12

12

Waar loop je tegenaan

Binnen de instelling

- De beschikbaarheid van middelen en materialen
- Voeding als kernwaarde/prioriteit
=> zorg op het bord
- Ondervoeding wordt nog te weinig meegenomen in de therapie-momenten van de verschillende disciplines
- (Bij)voeding als een prioriteit zien binnen het Revalidatie klimaat
- Personeel en scholing

13

13

Waar loop je tegenaan

De patiënt en zijn dierbaren

- Verminderde eetlust, door misselijkheid, ziek voelen
- Kauw en slikproblemen (gebit, obstructie...)
- Vereenzaming, niet meer met anderen willen eten
- Tegenwerpingen van patiënten
- Acceptatie van afvalten
- Iedereen is ervaringsdeskundige

14

14

Revalidatiezorg Teamwork

15

15

Casus I

- 83 jaar, weduwe, 2 betrokken kinderen, woont zelfstandig
- Opname rede ziekenhuis: diverticulitis
- Opname revalidatie: algehele malaise en verzwakt

Complicaties:

- Obstipatie bij opiatengebruik
- Atriumfibrilleren de novo
- Antibiotica gebruik bij Diverticulitis.
- BMI: 18,2kg/m² (L:1,60; G: 46,5kg)
- Lab waarden: Hb: 6 mmol/l; Fe: 5µmol/l; Vit D: 30nmol/l; CRP: 55mmol/l
- Verslechterde eetlust, mw. is verzwakt

16

16

Casus I

- Voedingsanamnese en V&V lijst
- Energie- en Eiwit intake berekend:
- Snaq (65+) score: 3
- Risico op decubitus
- Handknijpmeting: 10kg, gem bij leeftijd 19,1kg
- Ondervoeding en sarcopenie

- **Kenmerkende criteria:** BMI <20; > 5% in 6 mnd;
- **Oorzakelijke criteria** > 2 wkn verminderde inname, acute ziekte
- **Criteria Ernstige ondervoeding:** BMI <20kg/m² bij >70j

17

17

Casus I

Behandelplan

- Inzet movicolon, maar ook 3 stuks fruit p/d en vezel+ voeding
- Drinken tot 20:00u; Voorlopige vochtbeperking 1500ml
- Altijd drinken **na** het eten (rem op eetlust).
- Energie: WHO-formule +30%, vanwege ondergewicht en ziekte; 1145-1489kcal
- Eiwit: 20-30g per maaltijd; 1,2g E/kg lich gewicht: 55,8g
- Bijvoeding: fresubin 2 kcal; (400kcal, 20g wei-eiwit), verdeeld over de dag
- 6 eetmomenten Energie-/Eiwitverrijkt
- Fe+ producten, Vit D suppleren 50µg

18

18

19

Tot slot

- Theorie en praktijk van de geriatrische revalidatie; Auteurs: C. B. Lewis; J. M. Bottomley; 1999

Het doel van de geriatrie is het begeleiden van de oudere tot optimaal functioneren. Op grond hiervan kan men stellen dat revalidatie de grondslag is van geriatrische zorg.

- *De diëtist kan een belangrijke bijdrage daarin leveren.*

Ondervoeding => slechter lichamelijke functioneren

De diëtist: spoort ondervoeding op en geeft praktische wetenschappelijk onderbouwde adviezen om dat te voorkomen en op te vangen

20